

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Honorowy Patronat
Rzecznik Praw Obywatelskich
Janusz Kochanowski

Seminaria konsultacyjne

IV. Zespołu ds. Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Osób Starszych

pod kierunkiem Hanny Nowakowskiej,
koordynatora „Forum 50+. Seniorzy XXI wieku!”

w zakresie przygotowania

Obywatelskiej Strategii Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym

oraz

**Programu stworzenia osobom 50 + możliwości
godnego dopracowania do emerytury**

z okazji 2010 Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem

5 i 19 marca 2010 roku g. 11.00 - 16.00

(ew. trzecie spotkanie w uzgodnionym terminie)

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich, Warszawa, Al. Solidarności 77

Propozycja programu

11.00 – 13.00 Sesja plenarna

Moderator: Hanna Nowakowska, Koordynator Forum 50+. Seniorzy XXI wieku!

➤ **Ciało jednorazowego użytku. Czy starzenie ma sens?**

Prof. Ewa Sikora, Instytut Biologii Doświadczalnej im. Marcelego Nenckiego PAN

Czy my jesteśmy starzy? 40+, 45+, 50+, 55+, 60+, 65+

Dr Michał Boni, Szef Zespołu Doradców Prezesa Rady Ministrów

➤ **Refleksje ponad podziałami - Okrągły Stół ds. Ubóstwa i Wykluczenia Społecznego w Europie, Prezydencja Szwedzka - Stockholm 2009**

Mieczysław Augustyn, Senator RP, Przewodniczący Parlamentarnego Zespołu ds. Osób Starszych

➤ **Polityka społeczna wobec ludzi starszych w Unii Europejskiej i w Polsce**

Prof. Piotr Błędowski, Przewodniczący Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego

➤ **Międzynarodowy Dzień Walki z Ubóstwem 17 października. O problemie walki z ubóstwem na forum ONZ**

Krystyna Żurek, Dyrektor Departamentu Narodów Zjednoczonych i Praw Człowieka, Ministerstwo Spraw Zagranicznych

➤ **Koncepcja opracowania Obywatelskiej Strategii Walki z Ubóstwem w 2010 Europejskim Roku Walki z Ubóstwem**

Prof. Julian Auleytner, Rektor WSP TWP w Warszawie, Prezes Polskiego Towarzystwa Polityki Społecznej, Doradca RPO ds. Walki z Ubóstwem

O czym powinniśmy pamiętać przygotowując Strategię w zakresie osób starszych?

Podstawowe informacje dotyczące sytuacji społeczno - ekonomicznej osób starszych

Anna Bienkuńska-Szukielojć, GUS, Departament Warunków Życia

➤ **„Włącz wiek!” - publiczne debaty o potrzebach ludzi starszych. Wyniki ankiety: Co myślą ludzie?**

Hanna Nowakowska, Koordynator Forum 50+. Seniorzy XXI wieku!

Strategia na rzecz osób starszych

Wiesława Przybysz, Dyrektor ROPS w Olsztynie

➤ **Kilka uwag do Strategii z doświadczeń województwa zachodniopomorskiego**

Dorota Rybarska-Jarosz, Dyrektor ROPS w Szczecinie

➤ **Warszawa przyjazna seniorom**

Teresa Sierawska, Dyrektor Biura Polityki Społecznej Urzędu m.st. Warszawa

Wskazania do Strategii Zespołu Ekspertów ds. Osób Starszych
Prof. Elżbieta Kryńska, Prof. Barbara Szatur-Jaworska, Prof. Elżbieta Trafiałek

➤ **Sytuacja osób starszych we Francji - wnioski do Strategii**

Patrick Kluczyński, Radca ds. Społecznych Ambasady Francji

Prawa człowieka starego

Dr Joanna Rajewska de Mezer, Wydział Studiów Edukacyjnych, UAM Poznań

➤ **Prawo do zabezpieczenia po osiągnięciu wieku emerytalnego**

Konstytucyjne i ustawowe obowiązki wobec osób starszych oraz przestrzeganie praw
Dorota Bieniasz, Dyrektor Zespołu Prawa Pracy i Zabezpieczenia Socjalnego BRPO

➤ **Program stworzenia osobom 50+ możliwości godnego dopracowania do emerytury**

Dr Paweł Kubicki, Polskie Towarzystwo Gerontologiczne

Dyskusja

13.00 - 13.45 Przerwa na lunch

13.45 - 15.45 Sesje tematyczne

Sesja pierwsza

Aktywność obywatelska czy rodzina

Moderatorzy:

Dr Paweł Kubicki, Polskie Towarzystwo Gerontologiczne

Prof. Ewa Leś, Instytut Polityki Społecznej Uniwersytetu Warszawskiego

Trudne wybory młodszych (duchem) emerytów

„Wykluczenie społeczne osób starszych a przemiany więzi rodzinnej. W stronę wspólnot rówieśniczych i aktywności obywatelskiej”

Dr Joanna Zalewska, Stypendystka Programu Polityki Społecznej

„O sytuacji rodzinnej i opiekuńczej ludzi starych w Polsce”

Dr Piotr Czekanowski, Instytut Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa, Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Gdański

„Ku godnej starości”

Maria Nowicka, Prezes Zarządu Stowarzyszenia Ludzi Trzeciego Wieku „Świerczewski Krąg”

„Aktywność seniorów sposobem na przeciwdziałanie ich wykluczeniu”

Ewa Kominek, Dyrektor MOPS Pruszków

Julita Jakubowska, MOPS Tczew

Elżbieta Iwanicka, Lublin

Katarzyna Świątkiewicz, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

Agnieszka Krawczyk, Dyrektor WRZOS

Przemoc wobec osób starszych

Prof. Małgorzata Halicka, Zakład Andragogiki i Gerontologii, Wydział Pedagogiki Uniwersytetu w Białymstoku

Tematy do dyskusji:

- Aktywizacja obywatelska osób starszych
- Rozwijanie pasji i zainteresowań, edukacja, realizacja marzeń, dbałość o jasność umysłu
- Wolontariat i grupy samopomocowe
- Zaangażowanie obywatelskie i polityczne, tworzenie prawa miejscowego i krajowego

Wskaźniki:

1. Starsi wolontariusze w porównaniu europejskim
2. Przynależność do organizacji obywatelskich
3. Aktywność obywatelska – udział w wyborach

Obowiązki rodziny wobec osób starszych i osób starszych wobec rodziny

Tematy do dyskusji:

- Domaganie się szacunku i praw – wizerunek osób starszych (konieczność dbania o wizerunek przez same osoby starsze),
- Świadomość liczenia się społeczeństwa z dysfunkcjami wieku – duże litery, cierpliwość, życzliwość itd.
- Strategia – zmiana wartości postrzegania starości przez społeczeństwo
- Starsi jako skarbiec wartości
- Starość jako wartość sama w sobie
- Seniorzy bogactwem narodowym – patriotyzm, cnoty obywatelskie

Sesja druga

Działalność gospodarcza/ przedsiębiorczość / kreatywność

Moderator: Dr Jerzy Kwieciński, Prezes Zarządu Fundacji Europejskie Centrum Przedsiębiorczości

Mieczysław Augustyn, Senator RP, Przewodniczący Parlamentarnego Zespołu ds. Osób Starszych

Prof. Jolanta M. Szaban, Akademia Leona Koźmińskiego

Pracownicy 50+ - od zbędnego balastu do cennego zasobu

Agnieszka J. Mackiewicz, doktorantka na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu

Wartość ekonomiczna ubóstwa

Dr Halina Duczmal-Pacowska, Najmniejsze Muzeum Świata, Warszawa

Strategia zarządzania wiekiem w firmach – mocne i słabe strony osób starszych

Joanna Świętoniowska

Zatrudnienie osoby starszej – ryzyko i potencjalne korzyści

Zofia Woźniak-Hasik, Mazowieckie Centrum Zdrowia Publicznego

Doświadczenia Wojewódzkiego Urzędu Pracy

Edward Wroniewski

Ryszard Sawa, Fundacja „Życzliwy Przedsiębiorca”

Tomasz Schimanek, Akademia Rozwoju Filantropii

Halina Potocka, Wiceprzewodnicząca Fundacji na rzecz Kobiet „Ja Kobieta”

Jan Rutkowski, Główny Ekonomista ds. Europy Środkowej i Wschodniej, Bank Światowy

Tematy do dyskusji:

- o Nikłe szanse podnoszenia kwalifikacji
- o Lokalne banki pomysłów na firmę

Wskaźniki:

1. Ile osób 50+, 55+, 60+, 65+ prowadzi działalność gospodarczą, ile otwiera, ile kontynuuje

2. Jaki stanowią % zatrudnionych
3. Ile czeka na nich miejsc pracy
4. Powody przejścia na emeryturę

Sesja trzecia

PARADOKS O EMERYCIE czyli dlaczego jest tak źle, skoro jest tak dobrze Moderator: dr Jolanta Perek-Białas, SGH, UJ

Zdrowie - Renty - Emerytury

Prof. Piotr Błędowski, SGH, Przewodniczący Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego

Dr Piotr Szukalski, Katedra Socjologii Stosowanej i Pracy Socjalnej, Wydział Ekonomiczno- Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki

Prof. Marek Góra, Szkoła Główna Handlowa, Katedra Ekonomii I

Dr Anna Ruzik, Szkoła Główna Handlowa Katedra Ekonomii I

Dr Agnieszka Chłoń-Domińczak

Polacy lubią być na emeryturze

Prof. Aleksandra Wiktorow, Akademia Finansów

Oszczędności państwa kosztem polskich emerytów – konieczne zmiany polskiego systemu emerytalnego

Wiktor Wojciechowski – Forum Obywatelskiego Rozwoju

Anna Kurowska, Forum Obywatelskiego Rozwoju

Dr Wojciech Nagel, Business Centre Club

Marek Wilhelmi, Izba Gospodarcza Towarzystw Emerytalnych

Jerzy Gierlacki, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Michał Stangret, „Metro”

Dyskryminacja w pracy ze względu na wiek, mobbing

Mariola Żarnoch, OSA Stowarzyszenie Antymobbingowe

Przywileje emerytalne. Potrzeba ujednoczenia systemu – ze względów ekonomicznych i demograficznych konieczne jest dalsze reformowanie systemu emerytalnego, choć jest to proces trudny społecznie – wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich

Dorota Bieniasz, Dyrektor Zespołu Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego BRPO

Trybunał o emeryturach

Trybunał Konstytucyjny rozpoznał wniosek RPO dotyczący stwierdzenia niezgodności ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin z Konstytucją. Chodziło o wadliwy mechanizm prawny regulujący podwyżki emerytur. Trybunał w wyroku podzielił zdanie Rzecznika w tej sprawie Zespół Praw Żołnierzy i Funkcjonariuszy Służb Publicznych

KRUS jest prostszy i tańszy niż ZUS. Gdyby każdy z nas pieniądze ze składek ZUS-owskich odkładał na zwykłą lokatę w banku, przez całe życie uzbierałby na pewno większą kwotę niż ta, którą zaoferuje mu na emeryturze ZUS

Robert Gwiazdowski z Centrum im. Adama Smitha

Zofia Niczke, Fundacja „Emeryt”

Elżbieta Arciszewska, Przewodnicząca Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów

Tematy do dyskusji:

- Emerytura a minimum socjalne
- Renta a minimum socjalne

Mieszkania

Zespół Prawa Administracyjnego i Spraw Mieszkaniowych

Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej

Problem zamiany mieszkań na mniejsze - Londyn

Karolina Osińska, Ośrodki wsparcia i mieszkania chronione

Odpłatność za świadczenia z opieki społecznej

Ewa Kominek, Dyrektor MOPS Pruszków

Kredyty, banki

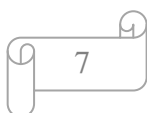
Zespół Prawa Gospodarczego, Danin Publicznych i Ochrony Praw Konsumenta

„Akwizytor i bankier – przyjaciel czy wróg”

Ludwika Sikorska, UTW Gdańsk

Zdrowie jako warunek konieczny dopracowania do emerytury

Dr med. Anita Gębska – Kuczerowska – NIZP, PTG, prezentacja - **Michał Stokłosa**

Zespół Administracji Publicznej, Zdrowia i Ochrony Praw Cudzoziemców
Pielęgniarstwo, opieka długoterminowa
Dr Katarzyna Szczerbińska

Zdrowie publiczne wobec starości
Dr Mirosława Cyłkowska-Nowak, Podyplomowe Studia Gerontologii, UAM w Poznaniu

Prof. Ewa Kozdroń, Akademia Wychowania Fizycznego, Warszawa

Andrzej Goćłowski, OPS Śródmieście

Jolanta Sobczak, Dyrektor Warszawskiego Centrum Pomocy Rodzinie

Hanna Nowakowska, Koordynator Forum 50+. Seniorzy XXI wieku!

Tematy do dyskusji:

- Dostęp do świadczeń zdrowotnych
- Społeczne ubezpieczenie pielęgnacyjne
- Brak geriatrów, specjalistów – ogólna reforma służby zdrowia
- Promocja zdrowia – profilaktyka od najmłodszych lat

Wskaźniki:

1. Liczba osób starszych przypadających na lekarza
2. Liczba geriatrów, średnia liczba osób starszych na lekarza geriatrę

15.45 – 16.00 Podsumowanie sesji tematycznych

moderatorzy grup pod kierunkiem Hanny Nowakowskiej

Wnioski do spotkania w dniu 19 marca br. – moderator Hanna Nowakowska

„Apel Age Platform”

UWAGA !

Kierujemy prośbę do PT Moderatorów dyskusji w sesjach, aby spotkanie zakończone zostało w miarę konkretnymi wnioskami/postulatami/propozycjami do dalszej dyskusji przewidzianej na 19 marca br.

